

*Yirminci Yüzyılda
Tasavvufun Aktif Rehberleri - 1*

Mehmet Zahit Kotku'da Tasavvufî Ahlâk

Fatma Yavuz

Yayın No | Publication Number: 107

Kitap Adı: Mehmet Zahit Kotku'da Tasavvufi Ahlâk

Book Title: Sufi Ethics in Mehmet Zahit Kotku

Yazar | Author: Fatma Yavuz | orcid.org: 0009-0006-7446-8898

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book

Yayın Tarihi | Publication Date: Nisan 2026 | April 2026

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages:

ISBN: 978-625-8606-21-8

e-ISBN: 978-625-8606-20-1

DOI: 10.70717/dta.9786258606201

Atıf Bilgisi | Cite as: Yavuz, Fatma. *Mehmet Zahit Kotku'da Tasavvufi Ahlâk*,
Bursa: DTA Yayıncılık, 2026

1. Din | Religious
2. İslam | Islam
3. Tasavvufi Ahlâk | Sufi Ethical

Kapak ve Mizanpaj | Cover Design and Layout

Samet Torun - Ahmet Tunçdemir

Sertifika Numarası | Certificate Number: 74919

Yayıncı | Publisher: DTA Yayıncılık Bilişim Ltd. Şti.

Odunluk Mah. Akademi Cad. Zeno Business Center 2C/28 Nilüfer/Bursa

+90 507 227 1297 | bilgi@dtayayincilik.com.tr | www.dtayayincilik.com.tr

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Sertifika Numarası: 47479

Copyright © Bu Eserin bütün hakları DTA Yayıncılık'a aittir.
Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik,
mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Copyright © All rights of this work belong to DTA Publishing.
Without the permission of the publishing company, the whole or part of the book
cannot be printed, published, reproduced or distributed electronically,
mechanically or through photocopying.

*Yirminci Yüzyılda
Tasavvufun Aktif Rehberleri - 1*

Mehmet Zahit Kotku'da Tasavvufî Ahlâk

Fatma Yavuz

Bursa 2026

Yazar Hakkında / About the Author

Fatma Yavuz

1970 yılında Kayserili bir ailenin çocuđu olarak Ankara'da dűnyaya geldi. İlk, orta ve lise tahsilini Ankara'da tamamladı. 1986 yılında başörtű olması sebebiyle Hacettepe Üniversitesi'nden ihraç edildi. 2019 yılında Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesini İlahiyat Fakűltesine yerleřti. 2023 yılında mezuniyetinin hemen ardından yerleřtiđi Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitűsű Tasavvuf Ana Bilim Dalı'nda Tezli Yüksek Lisansını tamamladı. Evli, iki kız ve iki erkek çocuk annesi olup, dört torun sahibidir.

Fatma Yavuz was born in Ankara in 1970 to a family from Kayseri. She completed her primary, secondary, and high school education in Ankara. In 1986, she was expelled from Hacettepe University under the headscarf ban. In 2019, she enrolled in the Faculty of Theology at Ankara Social Sciences University. She graduated in 2023 and subsequently completed her Master's degree in the Department of Sufism at the Institute of Social Sciences at Ankara Yıldırım Beyazıt University.

She is married, the mother of two daughters and two sons, and has four grandchildren.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	9
Giriş.....	13

Birinci Bölüm

MEHMET ZAHİT KOTKU'NUN HAYATI

1. Mehmet Zahit Kotku'nun Yaşadığı Döneme Genel Bir Bakış.....	29
1.1. Siyasî, İctimai ve İktisadî Durum	30
1.2. İlmî ve Fikrî Durum.....	32
1.3. Kültürel ve Edebî Durum	34
1.4. Tasavvuf ve Tarikatların Durum.....	35
3. Mehmet Zahit Kotku'nun Etkilediği Şeyhleri	39
3.1. Ahmed Ziyâeddin Gümüşhânevî (1813-1894).....	39
3.2. Ömer Ziyâeddin Dağistânî (1850-1920)	41
3.3. Mustafa Feyzi Tekfurdağı (1851-1926).....	43
3.4. Hacı Hasip Serezli Efendi (1863- 1949).....	44
3.5. Abdülaziz Bekkine (1895-1952)	45
4. Mehmet Zahit Kotku'nun Tarikat Silsilesi	47
5. Mehmet Zahit Kotku'nun Bazı Talebeleri	48
5.1. Bazı Müritleri	48
5.1.1. Mahmut Esat Coşan (1938-2001).....	49
5.1.2. Mahmud Celâleddin Ökten (1882-1961) Ayşe Hümeysra Ökten (1925-2020)	52
5.1.3. Sabahattin Zaim (1926-2007)	54
5.1.4. Osman Nuri Çataklı (1925-2018).....	56
5.1.5. Metin Erkaya (1957-2023).....	57
5.1.6. Ersin Nazif Gürdoğan (1945-2024).....	58
5.1.7. Cevat Akşit (1938-)	60
5.2. Muhibbânı	62
5.2.1. Turgut Özal (1927-1993) ve Özal Ailesi	62
5.2.2. Nurettin Topçu (1909-1975)	66
5.2.3. Necmettin Erbakan (1926-2021)	68
5.2.4. Recai Kutan (1930-2024)	71
5.2.5. Lütfi Doğan (1930-2023)	72

6. Mehmet Zahit Kotku'nun Fizikî ve Ahlâkî Şahsiyeti.....	73
7. Vaaz ve Sohbetleri	76
8. Tasavvuf ve Tarikat Anlayışı	80

İkinci Bölüm

TOPLUMSAL BOZULMA VE ÇARELERİ

1. Ahlâkî Açından Bozulma, Dejenerasyon, Çözülme, Yozlaşma, Çöküntü Tanımları ve Aralarındaki Farklılıklar	89
1.1. Ahlâkî Bozulmada Görülen Belli Başlı Sorunlar	95
2. Tasavvufî Ahlâk	112
2.1. Din- Ahlâk İlişkisi	117
2.2. Din- Dünya İlişkilerine Bakışı.....	119
2.3. Ahlâk- Tasavvuf İlişkisi	124
3. Bireysel Tekâmül	129
3.1. Az Yemek, Açgözlülük	144
3.2. Az Uyumak, Tembellik	147
3.3. Az Konuşmak.....	148
4. Çözüm: Halvet, Uzlet, Hicret, Zikrullah ve Yaratılış Gayesinin Hatırlatılması.....	151
5. Güzel Ahlâklar ve Devamlılıkları.....	158
5.1. İhlâs ve Muhabbetullah	160
5.2. Zikrullah ve İnsaf	162
5.3. Hilm ve Tevazu	164
5.4. Kardeşlik, Sabır, Şecaat	166
5.5. Rıza, Teslimiyet, Tevekkül, Şükür, Sıdk	172
6. Kötü Ahlâklar ve Dönüştürme Yöntemleri.....	175
6.1. Kibir, Hased, Kin, Buğz, Gıybet, İstihzâ	179
6.2. Küslük, Mukâtaa, Adâvet, Riyâ, Süm'a, İftihar ve Kızb.....	183
6.3. Hırs ve Tama'	187
6.4. Hırsızlık, Bühtan, Kazf	190
7. Tasavvufî Ahlâk İlkelerine Duyulan İhtiyaç	193

Üçüncü Bölüm

AİLE VE TOPLUMA DAİR MESELELERE YAKLAŞIMI

1. Aile	199
1.1. Eğitim	206
1.2. Kadın	214
1.3. Gençlik	219
1.4. Canlı ve Cansız Varlıklar	225
2. Toplum ve Sosyal Yaşam	226
2.1. Selam ve Toplumsal Aidiyet	229
2.2. Sosyal Yardımlaşma, Vakıf ve Dernek Teşekkülleri Hakkında Görüşleri	232
2.3. Cemaatler Cemiyetler ve Masonlar	234
2.4. Öfke, Şiddet ve Terör	239
2.5. Şehvet	245
3. Siyaset	248
3.1. Tam Bağımsızlık	253
3.2. Devlet ve Millet Anlayışı	256
4. İktisat	258
4.1. İktisat, İshraf, Cimrilik	262
4.1.1. İshraf Açısından Sigaraya Yaklaşımı	266
4.1.2. İshraf Açısından Müzik yaklaşımı	267
4.2. Sanayileşme ve Yerli Üretim	269
4.3. Ticaret ve Memuriyete Yaklaşımları	271
Sonuç ve Değerlendirme	275
Kaynakça	291
Extended Summary	301

